

EDUSKUNNAN
MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNTA

Helsingissä
3 päivänä marraskuuta 1992
Lausunto n:o 10

Valtiovarainvaliokunnalle

Eduskunta on 29 päivänä syyskuuta 1992 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistele-
vasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 195
laiksi peltoalan perusteella suoritettavasta vien-
tikustannusmaksusta annetun lain muuttamisesta
ja samalla päättänyt, että maa- ja metsätalous-
valiokunnan on annettava siitä valtiovarainva-
liokunnalle lausunto.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina erikois-
tutkija Esko Juvonen maa- ja metsätalousminis-
teriöstä, budjettisihteeri Elina Selinheimo valtio-
varainministeriöstä, johtaja Jouko Siren maati-
lahallituksesta, johtaja Jorma Kallio Valtion
viljavarastosta, osastonjohtaja Markku
Suojanen Maa- ja metsätaloustuottajain Kes-
kusliitosta, hallituksen sihteeri Tage Ginström
Svenska Lantbruksproducenternas Centralför-
bundista, johtaja Antero Leino Elintarviketeolli-
suusliitosta, järjestösihteeri Erkki Moilanen
Suomen Elintarviketyöläisten Liitosta, va. piiri-
päällikkö Vilho Härkönen Kainuun maaseutu-
piiristä, toiminnanjohtaja Jouko Järvinen Valio
Oy:stä, johtaja Seppo Netola Kesko Oy:stä,
johtaja Asko Haarasilta Suomen Rehu Oy:stä ja
johtaja Anssi Aapola Raision Yhtymästä. Lisäk-
si Suomen Kuluttajaliitto on antanut kirjallisen
asiantuntijalausunnon.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan peltoalan
perusteella suoritettavasta vientikustannusmak-
susta annetun lain voimassaoloaikaa jatketta-
vaksi vuoden 1993 loppuun. Lain mukaan vien-
tikustannusmaksua ei peritä, jos maksuvelvolli-
nen kesannoi määrätyn osuuden tilan peltoalas-
ta. Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että
luonnollisen henkilön saamat palkka- ja eläketu-
lot eivät enää vaikuttaisi kesannoitavaksi edelly-
tetyyn määrään. Kuten vuonna 1991, luonnolli-
sen henkilön olisi maksusta vapautuakseen ke-
sannoitava peltoalastaan 15 prosenttia. Oikeus-

henkilön olisi kesannoitava pelloistaan 50 pro-
senttia. Oikeushenkilön kesannoimisehtoa voi-
taisiin kuitenkin määrättyissä tapauksissa alen-
taa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuo-
den 1993 alusta. Koska lakiehdotus liittyy vuo-
den 1993 talousarvioesitykseen, se tulisi käsitellä
talousarvion käsittelyn yhteydessä.

Valiokunnan kannanotot

Ottaen huomioon vallitsevan ylituotantoti-
lanteen valiokunta pitää velvoitekesannointijär-
jestelmän jatkamista tarpeellisenä. Valiokunta
korostaa kuitenkin jälleen sitä, että järjestelmä
lisää välillisesti maatalouden kustannuksia. Va-
liokunta pitääkin tärkeänä, että entistä voimak-
kaammin panostetaan sellaisiin tuotannon tasa-
painottamistoimenpiteisiin, jotka johtavat pelto-
alan pysyvään supistumiseen.

Hallituksen esitykseen sisältyvällä lailla voi-
massa olevaa lakia on tarkoitus jatkaa yhdellä
vuodella. Kun kuitenkin on ilmeistä, että velvoi-
tekesannointijärjestelmää joudutaan sovelta-
maan vielä useampana vuotena ensi vuoden
jälkeenkin, valiokunta esittää, että vastaisuudes-
sa velvoitekesannoinnista säädettäisiin lailla,
joka olisi voimassa nyt esitettyä pitemmän ajan-
jakson. Useamman vuoden voimassa oleva laki
helpottaisi viljelijöiden suunnittelua sekä yleisen
talouden osalta että varsinaisen kesannoinnin
osalta.

Valiokunta pitää myönteisenä sitä, että ke-
sannoitavien alojen porrastamisesta viljelijöiden
tulon mukaan on luovuttu. Siten velvoitekesan-
nointi yksinkertaistuu hallinnollisesti ja samalla
eri tulomuotojen epäyhtenäinen huomioon otta-
minen poistuu.

Hallituksen esityksen 7 a §:ään ehdotetaan
otettavaksi säännöksiä kesantopellon käytöstä.
Valiokunta on viime vuonna vastaavaa lakieh-
dotusta käsitellessään (MmVL 6/1991 vp) kiin-

nittänyt huomiota siihen, että velvoitekesannoinnin kohteena olevia pelloja tulisi voida hyödyntää tarkoituksiin, jotka eivät vaikuta velvoitekesannoinnilla tavoiteltaviin päämääriin. Kesantopelloja onkin saanut käyttää eräissä tapauksissa sadonkorjuuseen ja laiduntamiseen sekä lisäksi riistanhoitotarkoituksiin. Hallituksen esityksessä on lisäksi todettu, että tarkoituksena on jatkossa sallia kesantopellon käyttäminen myös hevosten laiduntamiseen. Valiokunta katsoo, että kesantopelloja tulee voida hyödyntää vieläkin laajemmin. Myös nautojen alkuperäisrotujen laiduntaminen kesantopelloilla tulee sallia.

Jo voimassa olevan lain soveltamista koskevissa ohjeissa on mainittu ympäristön- ja vesien-suojelunäkökohtien huomioon ottaminen. Valiokunta korostaakin näiden näkökohtien merkitystä ja pitää tärkeänä, että niitä mahdolli-

suuksien mukaan edistetään kesannoinnin yhteydessä.

Lakiehdotuksen 7 a §:n perusteluista ei ilme- ne, onko katotilanteessa tarkoitus sallia kesanto- peltojen käyttö myös rehun tekoon ja laidunta- miseen. Viitaten kesän 1992 kuivuuden aiheutta- maan poikkeukselliseen heinäntuontitarpeeseen valiokunta pitää tärkeänä, että valtioneuvosto voi katotilanteessa myöntää luvan kesantopelto- jen hyödyntämiseen. Sen vuoksi valiokunta esit- tää, että lainkohtaan lisätään tällaista valtuutus- ta koskeva säännös.

Maa- ja metsätalousvaliokunta esittää kun- nioittaen,

*että hallituksen esitykseen sisältyvä la-
kiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:*

Laki

peltoalan perusteella suoritettavasta vientikustannusmaksusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan peltoalan perusteella suoritettavasta vientikustannusmaksusta 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun lain (1314/90) 7 b, 7 c ja 7 d §, 17 §:n 4 momentti ja 17 a §, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1992 annetussa laissa (21/92),

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 1 ja 2 momentti, 4, 5, 7, 7 a, 8 ja 23 § sekä 24 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 1 ja 2 momentti, 5, 7, 7 a, 8 ja 23 § sekä 24 §:n 1 momentti mainituissa 17 päivänä tammikuuta 1992 annetussa laissa ja

lisätään 10 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

1, 2, 4, 5 ja 7 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

7 a §

Pellon käyttäminen

Tämän lain mukaan kesannoitua peltoa ei saa käyttää sadonkorjuuseen tai laiduntamiseen muissa kuin niissä tapauksissa, joissa valtioneu- vosto sallii maataloustuotannon tasapainottami- sesta annetun lain nojalla kesannoimispalkkiois- ta antamassaan päätöksessä pellon käyttämisen mainittuihin tarkoituksiin. *Valtioneuvosto voi li- säksi sallia määräämillään ehdoilla kesantopellon*

käyttämisen myös rehuntuotantoon ja laiduntami- seen silloin, kun poikkeuksellisten luonnonolosuh- teiden vuoksi on odotettavissa heikko sato. Edellä mainituissa tapauksissa valtioneuvosto voi mää- rätä luvan myöntämisen maaseutuelinkeinovi- ranomaisen tehtäväksi.

8, 10, 23 ja 24 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja S.-L. Anttila, varapuheenjohtaja Iivari, jäsenet Järvilahti, Kalli, Kohijoki, Lahikainen, Olila, Polvinen, Pulli-

ainen, Rajamäki, Riihijärvi, Rinne, Saapunki, Saario ja Westerlund sekä varajäsenet Koistinen ja Laakkonen.

Eriäviä mielipiteitä

I

Voimassa olevan peltoalan perusteella suoritettavasta vientikustannusmaksusta annetun lain mukaan vientimaksua ei kuluvana vuonna peritä, jos viljelmään kuuluvasta maksuvelvollisuuden perusteena olevasta peltoalasta kasvukauden ajan vähintään 80 prosenttia on nurmella. Tämä merkitsi nurmehdon alentamista aiemmasta 90 prosentista 80 prosenttiin.

Tämän lainkohdan säätämisellä pyrittiin lisäämään nurmialaa, mikä on toteutunutkin maatilahallituksen selvityksen mukaan. Maatilahallitus toteaa lisäksi antamassaan lausunnossa, että ”tällä tavoin sillä on ollut myös viljan ylituotantoa mahdollisesti alentava vaikutus”.

On ymmärrettävää, että tämän ilmoittaminen ehdottomana edellyttäisi erittäin vakuuttavaa näyttöä.

Kun näin on toivotulla tavalla käynyt, ei ole olemassa mitään asiallisia perusteita korottaa nurmiehtoa 80 prosentista 85 prosenttiin, mihin valiokunnan enemmistö on päätenyt.

Ympäristönsuojelullisesti 80 prosentin nurmiehto tuottaa käytännössä parhaan tuloksen.

Ehdotamme,

että valiokunnan lausuntoon sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluva-
na:

Laki

peltoalan perusteella suoritettavasta vientikustannusmaksusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan peltoalan perusteella suoritettavasta vientikustannusmaksusta 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun lain (1314/90) 7 b, 7 c ja 7 d §, 17 §:n 4 momentti ja 17 a §, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1992 annetussa laissa (21/92),

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 1 ja 2 momentti, 4, 5, 7, 7 a, 8 ja 23 § sekä 24 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 1 ja 2 momentti, 5, 7, 7 a, 8 ja 23 § sekä 24 §:n 1 momentti mainitussa 17 päivänä tammikuuta 1992 annetussa laissa ja

lisätään 10 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

1, 2, 4 ja 5 §

(Kuten valiokunnan lausunnossa)

7 §

Maksusta vapautuminen

(1—3 mom. kuten valiokunnan lausunnossa)

Vientikustannusmaksua ei ole myöskään suoritettava, jos viljelmään kuuluvasta maksuvelvollisuuden perusteena olevasta peltoalasta vuo-

den 1993 kasvukauden ajan vähintään 80 prosenttia on nurmella tai jos tällainen peltoala on alle kolme hehtaaria.

7 a, 8, 10, 23 ja 24 §

(Kuten valiokunnan lausunnossa)

Voimaantulosäännös

(Kuten valiokunnan lausunnossa)

Helsingissä 3 päivänä marraskuuta 1992

Erkki Pulliainen
Pirkko Laakkonen

Osmo Polvinen
Heikki Rinne

II

Hallituksen esitys peltoalan perusteella suoritettavan vientikustannusmaksun eli pakkokesannoinnin jatkamisesta muutettuna on tavoitteeltaan oikea. Maatalouden ylituotantoa on voitava vähentää, mutta se ei saa tapahtua pien- ja perheviljelmien tietoisin hävittämisen avulla, samalla kun suuret tilat ja erityisesti harrasteviljelmät säilytettäisiin. Tuotannon supistaminen tulee kohdistaa erityisesti sellaisille tiloille, joita viljelevät muut kuin maataloudesta pääasiallisen elantonsa saavat henkilöt.

Suomen Maaseudun Puolue haluaa, että pakkokesannointi koskisi yli 15 hehtaarin peltoaloja tilaa kohden sellaisilla tiloilla, joita viljelee alle 60 000 markkaa tilan ulkopuolisesta työstä palkkatuloa tai eläketuloa saava viljelijä. Tämän kesannointivapaan perusalueen avulla todelliset pien- ja perheviljelmät, joita hoitavat päätoimiset viljelijät, säilyttäisivät elinmahdollisuutensa. Mikäli päätoimisesti hoidetut 3—15 hehtaarin tilat joutuisivat kesannoimaan osan pelloistaan, tulisi niiden rehuomavaraisuus liian pieneksi ja ne menettäisivät elinkelpoisuutensa. Tästä on lukuisia käytännön esimerkkejä kuluvalta vuodelta.

Hallitus esittää maatalousyrittäjän ja/tai hänen puolionsa viimeksi vahvistetussa verotuksessa olleiden palkka- ja eläketulojen määrän mukaisesta pakkokesannoinnin prosentuaalisesta porrastuksesta luopumista. Esitys on mielestämme omituinen, sillä porrastus oli perusteltuaan kannatettava ja vuosia korostamamme linjan mukainen. Valtion tuen turvin on turha ylläpitää tai edes sallia harrastepohjaista maata-

loustuotantoa, kun maataloustuotteiden ylituotannon markkinointi maksaa valtiolle ja edelleen veronmaksajille useita miljardeja markkoja vuositain. Mielestämme tuloporrastuksen ja kesannointiprosentin kasvun sen perusteella tulisi olla voimassa ollutta jyrkempi. Mielestämme alle 60 000 markkaa palkka- ja eläketuloja saavilla viljelijöillä tulee kesannointiprosentin olla 15 hehtaaria ylittävästä peltopinta-alasta 15 prosenttia, 60 000—150 000 markkaa saavilla 25 prosenttia koko peltopinta-alasta, 150 000—250 000 markkaa saavilla 45 prosenttia koko peltopinta-alasta ja yli 250 000 markkaa palkka- ja eläketuloja saavien viljelijöiden tiloilla sekä oikeushenkilöillä kesannoinnin tulisi olla 100 prosenttia eli koko peltopinta-ala.

Hallitus ei ole esityksessään korjannut voimassa olevassa laissa ollutta epäkohtaa sukupolvenvaihdon kohteena olleiden tilojen osalta. Suomen Maaseudun Puolue esitti nykyistä lakia käsiteltäessä niiden tilojen, joilla on tehty sukupolvenvaihdos vuonna 1985 tai sen jälkeen, vapauttamista pakkokesannoinnista. Kyseisillä tiloilla on usein raskas velkataakka sukupolvenvaihdon ja sen jälkeen suoritettujen investointien takia. Katsomme, että em. tilat tulisi nyt lakia uudistettaessa vapauttaa peltoalan perusteella suoritettavasta vientikustannusmaksusta eli pakkokesannoinnista.

Ehdotan,

että valiokunnan lausuntoon sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

peltoalan perusteella suoritettavasta vientikustannusmaksusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
(Poist.)

muutetaan peltoalan perusteella suoritettavasta vientikustannusmaksusta 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun lain (1314/90) 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 1 ja 2 momentti, 4 ja 5 §, 7 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 7 a, 7 b, 7 d, 8 ja 23 § sekä 24 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 1 ja 2 momentti, 4, 5, 7, 7 a, 7 b, 7 d, 8 ja 23 § sekä 24 §:n 1 momentti 17 päivänä tammikuuta 1992 annetussa laissa (21/92) ja lisätään lakiin uusi 7 e § ja 10 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

1 ja 2 §
(Kuten valiokunnan lausunnossa)

4 §

Soveltamisalan rajoitukset

Tämän lain säännöksiä ei sovelleta viljelmään:

(1—3 kohta kuten valiokunnan lausunnossa)
4) jolla on vuonna 1985 tai sen jälkeen tehty sukupolvenvaihdos. (Uusi)

5 §
(Kuten valiokunnan lausunnossa)

7 §

Maksusta vapautuminen

Vientikustannusmaksua ei ole suoritettava, jos 2 §:ssä tarkoitettu maksuvelvollinen luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö kesannoi 5 §:n mukaan lasketusta peltoalasta vuoden 1993 kasvukauden ajan peltoa jäljempänä 2 momentissa ja yhtymä tai kuolinpesä jäljempänä 3 momentissa säädetyn osuuden. Kesannoinnin tulee tapahtua 7 a §:n mukaisesti.

Kesannoitava osuus on:

1) 15 prosenttia 15 hehtaarin maksuvapaan perusalueen ylittävältä osalta maksuvelvollisella luonnollisella henkilöllä, jonka palkka- ja eläketulot ovat alle 60 000 markkaa vuodessa;

2) 25 prosenttia koko peltopinta-alasta maksuvelvollisella luonnollisella henkilöllä, jonka palkka- ja eläketulot ovat yli 60 000 mutta alle 150 000 markkaa vuodessa;

3) 45 prosenttia koko peltopinta-alasta, jos 2 kohdassa tarkoitettut tulot ovat 150 000—250 000 markkaa vuodessa;

4) 100 prosenttia eli koko viljelyala, jos 2 kohdassa tarkoitettut tulot ovat yli 250 000 markkaa vuodessa; ja

5) 100 prosenttia eli koko viljelyala maksuvelvollisella oikeushenkilöllä, ellei 8 §:stä muuta johdu.

(3 mom. poist.)

Vientikustannusmaksua ei ole myöskään suoritettava, jos viljelmään kuuluvasta maksuvelvollisuuden perusteena olevasta peltoalasta vuoden 1993 kasvukauden ajan vähintään 80 prosenttia on nurmella tai jos tällainen peltoala on alle kolme hehtaaria.

7 a §

Oikeushenkilöltä vuokrattua peltoa koskeva maksusta vapautuminen

Sellaisesta 5 §:n mukaisesta peltoalasta, joka on vuokrattu 2 §:ssä tarkoitettulta oikeushenkilöltä ja jota vuokranantaja on hallinnut vuonna 1991 tai 1992 kasvukauden ajan, maksuvelvollisen luonnollisen henkilön on maksusta vapautukseen kesannoitava vähintään 50 prosenttia, ellei hänelle 7 §:n mukaan ole määrätty tätäkin korkeampaa kesannoimismäärää. Sama koskee sellaista kunnalta, kuntainliitolta, seurakunnalta tai seurakuntayhtymältä vuokrattua peltoalaa, josta aikaisemman vuokrasopimuksen päättyttyä 15 päivänä lokakuuta 1992 jälkeen on tehty uusi vuokrasopimus muun kuin aikaisemman vuokralaisen kanssa.

7 b §

Tulojen määrittäminen

Edellä 7 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetaan palkka- ja eläketuloilla verovelvolliselle vuodelta 1991 toimitetussa valtionverotuksessa vahvistettuun veronalaiseen tuloon sisältyviä palkka- ja eläketuloja. Jos viljelijä kuitenkin osoittaa, että hänen palkka- ja eläketulonsa vuonna 1993 ovat

jäljempänä säädettävällä tavalla arvioiden enintään 70 prosenttia vuoden 1991 palkka- ja eläketuloista, käytetään tuloina vuodelta 1993 arvioituja tuloja. Nämä palkka- ja eläketulot arvioidaan siten, että tammikuun 1 päivän ja huhtikuun 30 päivän 1993 välisenä aikana saatujen palkka- ja eläketulojen määrä kerrotaan kolmella.

Kun maksuvelvollisena ovat puoliset tai muutoin useampi luonnollinen henkilö yhteisesti, otetaan huomioon sen maksuvelvollisen henkilön palkka- ja eläketulot, jolla viimeksi toimitetussa valtionverotuksessa on eniten maatilatalouden tuloja. Jos mainitussa verotuksessa kenelläkään maksuvelvollisista ei ole maatilatalouden tuloja tai kenelläkään ei ole niitä enempää kuin muilla maksuvelvollisilla, otetaan huomioon sen maksuvelvollisen palkka- ja eläketulot, jolla ne ovat suurimmat. Niiden henkilöiden palkka- ja eläketuloja, jotka eivät ole 2 §:n mukaan maksuvelvollisia, ei oteta huomioon.

7 d §

Kesannointi

Kesannoitavan pellon tulee olla vuonna 1991 ja sen jälkeen viljeltyä tai kesantona hoidettua. Siltä osin kuin maksuvelvollisella ei ole hallinnassaan tällaista peltoa, voidaan kesannoida muutakin peltoa.

Kesannoiduksi katsotaan aina pelto, josta maksetaan maataloustuotannon tasapainottamisesta annetun lain perusteella kesannoimispalkkiota. Kesannointiin rinnastetaan myös mainitun lain mukaan vuonna 1991 ja sen jälkeen ennen heinäkuun 1 päivää 1993 metsitetty pelto tai vuonna 1993 pysyvästi muuhun kuin maataloustuotantoon siirrettävä pelto, jolta ei mainittuna vuonna korjata satoa.

7 e § (Uusi)

Pellon käyttäminen

Tämän lain mukaan kesannoitua peltoa ei saa käyttää sadonkorjuuseen tai laiduntamiseen muissa kuin niissä tapauksissa, joissa valtioneuvosto sallii maataloustuotannon tasapainottamisesta annetun lain nojalla kesannoimispalkkioista antamassaan päätöksessä pellon käyttämisen mainittuihin tarkoituksiin. Valtioneuvosto voi määrätä luvan myöntämisen maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtäväksi.

8 §

(Kuten valiokunnan lausunnossa)

10 §

(Kuten valiokunnan lausunnossa)

23 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriö antaa kuitenkin tarkemmat määräykset tässä laissa tarkoitettua viljelmästä, kesannoimisesta ja muista 7, 7 a, 7 b, 7 c, 7 d ja 7 e §:ssä säädetyistä maksuista vapautumisen perusteista sekä vientikustannusmaksun määrittämisestä, maksuunpanosta ja kannosta.

Maa- ja metsätalousministeriön antamat määräykset samoin kuin 7 c, 8 ja 10 §:ssä tarkoitettujen maa- ja metsätalousministeriön päätökset on julkaistava Suomen säädöskokoelmassa.

24 §

(Kuten valiokunnan lausunnossa)

Voimaantulosäädös

(Kuten valiokunnan lausunnossa)

Helsingissä 3 päivänä marraskuuta 1992

Heikki Riihijärvi